

Хулосаи

Комиссияи ташхиси Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-024 ба диссертатсияи номзадии Сайдализода Саидвали Файзали дар мавзӯи «Танзими экзогении равандҳои физиологӣ ва фаъолнокии системаҳои антиоксидантии растании *Solanum tuberosum L.* дар шароитҳои стрессӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо

Комиссияи ташхиси Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-024 дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар ҳайати зерин: раис – доктори илмҳои биология Ғиёсов Т.Ч., ва аъзоёни комиссия – доктори илмҳои биология, дотсент Қосимов Р.Б., номзади илмҳои биология, дотсент Саидзода М., ки бо қарори Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-024 мувофиқи талаботи фаъли 4-уми Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016 таҳти №505) тасдиқ гардидааст, ташкил карда шуд.

Комиссия дар асоси шинос шудан бо рисолаи номзадии Сайдализода Саидвали Файзали дар мавзӯи «Танзими экзогении равандҳои физиологӣ ва фаъолнокии системаҳои антиоксидантии растании *Solanum tuberosum L.* дар шароитҳои стрессӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо ва муҳокимаи он чунин хулоса қабул намуд:

Мавзӯи рисолаи номзадии Сайдализода С.Ф. актуалӣ буда, дар он яке аз масоили муҳими соҳаи кишоварзӣ – устувору серҳосил намудани растаниҳо дар шароитҳои нобаробарии тағйирёбандаи иқлим мавриди муҳокима қарор гирифтааст. Унвонҷӯ пешниҳод намудааст, ки ҳангоми истифодаи микроэлементҳо ва танзимкунандагони инкишоф таъсири зараровари шӯрӣ ва хушкӣ ба растаниҳо метавонад паст карда шавад.

Кори илмӣ аз муқаддима, 4 фасл, хулоса, натиҷаҳои муҳими рисола, рӯйхати адабиётҳо ва замима иборат буда, дар ҳаҷми 134

саҳифаи чопи компютерӣ мураттаб шуда, аз 12 ҷадвал, 31 расм иборат мебошад. Теъдоди адабиётҳои истифодашуда 155 номгӯйро ташкил медиҳанд, ки аз ин миқдор 137 адабиёти хориҷӣ ва 18 адабиёти ватанӣ мебошад.

Дар рисола маълумотҳо оид ба таъсири стресс ба навъҳои дори устувори гуногуни растани картошка ҳангоми истифодаи танзимкунандаҳои инкишофӣ ва микроэлементҳо оварда шудааст. Ҳамзамон Сайдализода С.Ф. нақшаи нави микролӯндаҳосилшавиро дар шароити *in vitro* пешниҳод намудааст, ки боиси бештар ба даст овардани тухмии элитаи картошка мегардад.

Мақсади кори илмӣ дар омӯзиши таъсири танзимкунандаҳои сабзишу инкишофӣ ва микроэлементҳои дорои валентҳои тағйирёбанда ба маҳсули системаҳои оксидантӣ, фаъолнокии ферментҳои антиоксидантӣ ва ҳосилнокӣ дар шароити таъсири стрессорҳо ба растани картошка ифода мегардад, ки унвонҷӯй ба он комёб шудааст.

Навгони илмӣ рисола аз он иборат аст, ки унвонҷӯй аввалин маротиба микроэлементҳои гуногунро ҳамчун антогонистҳо (таъсири манфии як микроэлемент ба микроэлементи дигар) дар шароити тағйирёбии иқлим истифода кардааст ва онҳоро чун кофакторҳо барои дар шароити нгувор баланд бардоштани фаъолнокии ферментҳо истифода кардааст.

Аҳамияти амалии кор дар муайян намудани меъёрҳои истифодабарии танзимкунандаҳои инкишофӣ ва микроэлементҳо барои паст кардани сатҳи таъсири стресс ба равандҳои физиологӣ биохимиявӣ, ҳамчунин коркарди муҳити ғизоии тағйирдодашуда барои дар шароити *in vitro* ҳосил намудани микролӯндаҳои навъи ватани “Тоҷикистон” ифода мегардад.

Саҳҳеияти корро натиҷаҳои бо истифодаи усулҳо ва технологияи муосир бадастовардашуда, тасдиқ мекунанд.

Саҳми шахсии унвончӯй: муаллиф дар рафти гузаронидани таҷрибаҳо шахсан ширкат карда, фаъолнокии ферментҳои антиоксидантиро дар шароитҳои таъсири стрессорҳо (шӯрӣ ва хушкӣ) дар растаниҳои картошкаи дорой устувории гуногун ба стресс дар системаи *in vitro* таҳлил намудааст.

Муаллифи рисола дар асоси маълумотҳои бадастоварда, хулоса намудааст, ки омилҳои экзогенӣ истифодашуда: фитохормонҳо ва микроэлементҳои дорой валентҳои тағйирёбанда барои танзими раванди мутобикшавии растаниҳои картошка ба таъсири шароити шӯрию хушкӣ бештар самари хуб зоҳир менамоянд.

Натиҷагирии тадқиқотҳои илмӣ ва навиштани рисола аз ҷониби унвончӯй таҳти назорати роҳбари илмӣ ва мушовири илмӣ иҷро карда шудаанд.

Арзиши илмии кори унвончӯй дар асоси ширкати ӯ дар як қатор анҷуманҳо, конференсиҳо ва семинарҳои илмӣ таҳассусӣ дараҷаҳои гуногун собит мегардад.

Интишори натиҷаҳои тадқиқот дар шакли 13 маводи илмӣ мақолаҳо ва фишурдаҳо амалӣ шудааст, аз ҷумла 5 кори илмӣ дар маҷаллаҳои тақризишавандаи КОА назди Президенти ҚТ дарҷ гардидаанд. Боқимонда маводи нашршуда дар маҷмуаҳои конференсияҳои ҷумҳуриявӣ, байналмилалӣ ва нашрияҳои хориҷӣ ҷоп гардидаанд.

Рисолаи номзодии Сайдализода Саидвали Файзалӣ ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016 таҳти №505) ҷавобгӯ мебошад.

Таҳлили масоили ба омӯзиши равандҳои физиологияю биохимиявӣ алоқаманд, имконият медиҳад, ки рисолаи номзодии Сайдализода Саидвали Файзалӣ дар мавзӯи “Танзими экзогенӣ равандҳои физиологӣ ва фаъолнокии системаҳои антиоксидантии

растани *Solanum tuberosum L.* дар шароитҳои стрессӣ” барои дарёфти дараҷаи илми номзади илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо тавсия карда шавад.

Дар асоси таҳлил ва омӯзиши рисолаи номзади Сайдализода Саидвали Файзали **Комиссия тавсия мекунад:**

1. Рисолаи номзади Сайдализода Саидвали Файзали дар мавзӯи “Танзими экзогени равандрои физиологӣ ва фаъолнокии системаҳои антиоксидантии растани *Solanum tuberosum L.* дар шароитҳои стрессӣ” барои дарёфти дараҷаи илми номзади илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо дар Шӯрои диссертатсионии 6Д.КОА-024 қабул карда шавад.

2. Барои омӯзиш ва баҳодихии рисола муқаррарзони расмӣ дар ҳайати:

- Якубова Муҳиба Муҳсиновна - доктори илмҳои биологӣ, академики АИ ҚТ, директори маркази инноватсионии биологӣ ва тиббии АИ ҚТ;

- Гулов Махмали Қодирович номзади илмҳои биологӣ, дотсенти кафедраи биохимияи Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино.

3. Ба сифати муассисаи муқаррар Донишгоҳи Аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шохтемур интихоб карда шаванд.

Раиси комиссияи таҳқисқ,
д.и.б.

Аъзоёни комиссия:
д.и.б.

н.и.б., дотсент

Имзоҳоро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадр
ва корҳои махсуси ДМТ

Ғиёсов Т.Ч

Қосимов Р.Б.

Саидзода М.

Тавқиев Э.